

Typologie osobnosti MBTI

Prezentace pro kurz
Dětský výtvarný projev
LS 2020

Leonora Kitzbergerová

Typologie MBTI

- Vychází z jungovské osobnostní typologie
- 16 základních typů podle zastoupení složek
- Rozlišuje podle **čerpání energie, strukturování prožitků, „čtení“ situací, reagování na podněty**

Dvojice protichůdných dispozic

- Informace přijímáme prostřednictvím **smyslů**, nebo **intuice** (S, nebo N)
- Rozhodujeme se na základě **myšlení**, nebo **cítění** (T, nebo F)
- Energii čerpáme a směřujeme **navenek**, nebo do našeho **vnitřního světa** (E, nebo I)
- **Ve** vnějším **světě** se orientujeme na základě **usuzování**, nebo **vnímání** (J, nebo P)

Čerpání energie

Extravert E	Introvert I
Potřebují sdělovat a sdílet	Potřebují klidný čas na zpracování zážitků
Typ „solární baterie“	Typ „dobíjecí baterie“
Potřebují neustálý kontakt s lidmi	Pomalu reagují na otázky, potřebují čas
Problémy řeší v komunikaci	V komunikaci dávají prostor druhým
Mohou působit roztěkaně	Mohou působit „nečitelně“

Extravert

- čerpá energii z kontaktu s ostatními
- zpětnou vazbu potřebuje neustále, průběžně
- podněty zpracovává nahlas, sdílí své přemýšlení
- řešení hledá v průběhu hovoru, v komunikaci
- komunikuje stále a o všem
- iniciativní ve společenských stycích
- má mnoho známých a přátel, připojuje se ke skupinám
- potřebuje podněty, stimuly, ruch a společnou činnost

Introvert

- čerpá energii z vlastních myšlenek
- zpětnou vazbu potřebuje orientačně
- podněty zpracovává potichu, uvnitř
- není vždy připraven ihned sdílet své myšlenky
- nevyhledává komunikaci
- iniciativu přenechává jiným
- má málo přátel, ale blízké, hlubší vztahy
- potřebuje klid a dostatek prostoru

Konfliktní situace a E/I

Extravert	Introvert
Ventiluje problém, mluví o něm, snaží se ho veřejně prozkoumat	Situaci si promýšlí, připravuje si reakci
Zasypává druhou stranu svými verbalizacemi, „mele“ si svou	Snaží se držet krok, ale nevyjadřuje se
Pokouší se věc vyjasnit, nepouští druhého ke slovu; často vynáší předčasné úsudky nebo nepřijatelná stanoviska	Reaguje rozvážně, klidně, ale postupně ztrácí kontrolu nad situací
Vyžaduje okamžitou reakci druhé strany, prodlevu si vykládá jako „neschopnost věc zformulovat“ nebo jako skrytý útok na svou osobu	Cítí se být v defenzívě, vadí mu nedostatek prostoru pro vlastní vyjádření i „chrlení“ nepodložených názorů a stanovisek

Školní situace a vedení E/I

Extravertovi	Introvertovi
Stanovte časový limit pro poslech druhého	Zadejte čas na formulaci a zapisování odpovědí
Využívejte karty nebo jiná návěstí pro pokyn mluví/mlčí	Nechte žáky pracovat ve dvojicích a prezentovat pak společný výsledek
Zadávejte průběžně konkrétní úkoly	Poskytněte prostor pro písemné odpovědi
Využívejte „konverzační vstupenky“	

Myslíš, že se bude dneska zase zkoušet? Když stojím před tabulí a všichni na mě čumí, nemohu si na nic vzpomenut. Proč nepíšeme radši písemku!

Eva

Iva

Já tě nechápu. Když nevíš odpověď, učitelka se tě může zeptat jinak. A když to opravdu nevíš, můžeš to vždycky nějak okecat.

Z deníku výtvarné pedagožky:

- *Všichni žáci očekávají, že si vyučující při procházení třídou všimá jejich řešení a registruje pokroky. Zatímco extravert se rád pochlubí, vysvětlí vám předem, co má v plánu a jak to bude skvělé (i když nakonec nebude), introverta dotazem na další postup vyvedete z míry. Některé introverty vykolejí i hlasitá pochvala v průběhu práce!*

Přijímání informací S/N

Smysly sensing	S	Intuice	N	iNtuition
Ukotvení v každodenní realitě		Pronikání k podstatě věci		
Žijí současností		Žijí budoucností a tím, co by mohlo být		
Preferují činnosti s viditelnými výsledky		Preferují neobvyklé úkoly, výzvy		
Postupují od konkrétního k abstraktnímu		Porozumění skrze možnosti a vztahy		
Hůře se orientují v obecném zadání		Mohou ztratit kontakt se realitou		
Pro jednotlivosti nemusí vidět celek		Vidí celek, detaily mohou pominout		

Smysly S

- reaguje na konkrétní fyzické stimuly
- žije tím, co je, budoucnost vnímá jako nejistou
- zaměřuje pozornost na fakta, detaily
- učí se od konkrétního k abstraktnímu
- oceňuje užitečnost a praktičnost
- preferuje úkoly vycházející z reality, s jasným a konkrétním zadáním
- „suchar“, ochotný komunikovat jen o praktických detailech

iNtuice N

- vnímá možnosti a další významy obsažené v informacích
- žije budoucností, tím, co by mohlo být
- informace hodnotí podle významu, který mají pro něj
- učí se celku k detailům, které někdy pomíjí
- oceňuje vize, dá na svůj dojem
- preferuje široce koncipované úkoly s otevřeným řešením
- menší důraz na praktické otázky
- snílek s hlavou v oblacích, spousta nesplněných snů

Konfliktní situace a S/N

Smysly	INtuice
Absolutní a doslovné vnímání situací, událostí, výroků	Obrazné a relativní vnímání, spíše významy a implikace řečeného, možnosti a důsledky konfliktu
... ty jsi doslova řekl!	... ale já jsem tím myslel...
Klade jasné otázky a očekává jasnou a vyčerpávající odpověď	Táže se i odpovídá podle toho, jak celkově vnímá situaci. Přesná fakta považuje za podružná
Lépe řeší drobné problémy než velký spor. Jsou v detailech důkladní, ale mohou jim uniknout souvislosti	Propojují souvislosti mezi příčinami a následky. Jejich řešení nemusí být uplatnitelné v praxi

Ta Nováková je nemožná. Měli jsme si sami vybrat jednu historickou událost a popsat, jak změnila svět a čím je pro nás osobně významná. Jak mám takovéhle věci vědět!

Standa

Svobodová je taky děsná. Chtěla po nás, abychom si vybrali jednu událost. Ale měli jsme napsat, kdy se odehrála a popsat její průběh. Kdo si má takové detaily pamatovat!

Norbert

Školní situace a S/N

Smysly	INtuice
Zaměřují se na konkrétní fakta a detaily	Samostatně hledají význam a souvislosti nových informací
Začínají od toho, co je jim známé a blízké	Touží po nových, komplikovaných zadáních
Abstraktní pojmy a teorie chápou na základě konkrétních příkladů	Dobře chápou abstraktní pojmy
Pomáhá jim náčrt, kresba, model	Dávají přednost konceptům před podrobnostmi
Raději věci zkoušejí než čtou návody	Rádi analyzují různé možnosti
Preferují úlohy s konkrétním zadáním, krátkodobé	Preferují komplexní úlohy
Nemají rádi otevřené úlohy s variantami řešení	Motivuje je možnost volby

Z deníku výtvarné pedagožky:

- Intuitivnímu výtvarnému pedagogovi stačí k rozvinutí tvůrčí myšlenky slovo, zvuk, vůně, útržek melodie. Řeknete „namalujeme jarní den“ - a máte hotovo! Představivost startuje bez odkladu. Smyslově založený žák se však začne ptát na detaily: Je ráno, nebo odpoledne? A svítí sluníčko? Je už zelená tráva? Můžu tam namalovat pampelišky a šeřík? Už třetí otázkou nás trochu vyvádí z míry. Jak se může ptát na takové nepodstatné hlouposti! To nám snad dělá schválně. Budme trpěliví: musí se ptát! Smyslové vnímání skládá poznatky a informace postupně, jak za sebou přicházejí. Okamžitý vhled do situace nám poskytuje, bez naší snahy a zásluhy, naše intuice.*

Zpracování informací, rozhodování, T/F

Myšlení	T	thinking	Cítění	F	feeling
Objektivita, správnost informací, logické vazby			Zřetel ke vztahům, pocitům, přesvědčení		
Obratná argumentace			Ohleduplnost, vstřícnost v debatě		
Nevnímají neverbální signály			Přeceňují neverbální signály		
Libují si v názorových střetech			Vyhýbají se konfliktům, raději ustoupí		
Neumí reagovat na zpětnou vazbu			Kritiku si berou velmi osobně		

myšlení T

- klade důraz na objektivitu a správnost informací
- logické řešení považuje za nejlepší
- argumentuje „hlava nehlava“, neostýchá se nesouhlasit
- „pomáhá“ tím, že upozorňuje na chyby a nedostatky
- preferuje výsledky a pravdu před osobní oblibou
- podlehnutí emocím bere jako osobní selhání

cítění F

- klade důraz na budování a zachování vztahů
- nejlepší řešení je konsensuální
- vyhýbá se konfliktům, „vycouvá“, umí ovlivnit
- raději chválí než kritizuje, vztahy jsou důležitější než úspěch
- potřebuje ujistit o citech okolí, nesnáší chlad
- snadno podléhá emocím, „nebere“ logické argumenty

Konfliktní situace a T/F

Myšlení	Cítění
Vyhledává intelektuální spory a odborné disputace. Před osobními a emocionálně zabarvenými hádkami utíká	Snaží se konfliktu předejít zohledněním všech stanovisek, někdy raději ustoupí
Konflikt je výměna informací, kterou je třeba nestranně posoudit	Konfliktům všeho druhu je lépe se vyhnout, je třeba hledat harmonii
Snaží se věci „vyříkat“, často ale nevnímají pohled druhého na věc	Vnímají neverbální signály, na stres z konfliktu reagují tělesně
Směřují k odosobnění a objektivizaci konfliktu	Vše berou osobně, včetně neutrálních informací
Nesnášejí osobní pojetí konfliktu, jsou malicherní a urážejí se kvůli detailům	Potřebují ventilovat své pocity a míru obtížnosti situace
Neradi připouštějí, že se jich konflikt osobně dotkl, že je pro ně bolestivý	Obávají se „objektivizace“ konfliktu a nevratných rozporů, které může způsobit

Měla jsem v prezentaci všechno správně, a dostala jsem dvojku, že prý jsem nebrala ohled na to, že posluchači nechápou, co jim říkám. Jak mi mohla dát dvojku, když předem neřekla, co všechno bude hodnotit!

Táňa

Nojo, asi ji to nenapadlo předem. Ale jinak je fajn, když dostaneme špatnou známku, vždycky nám dá šanci si ji opravit. A když mám nějaký problém, snaží se mě pochopit.

Fany

Školní situace a T/F

Myšlení	Cítění
Vyžadují logické odůvodnění činnosti	Jsou vedeni snahou vyhovět
Jsou soutěživí a snaží se získat všechny informace, které jim umožní uspět	Jsou citliví na atmosféru ve třídě, na tón hlasu, kterým učitel sděluje i neutrální informace
Negativní informace berou jako pokyn ke zlepšení, pokud se ztotožňují s učitelem v oblasti cílů	Negativní informace berou osobně, jako výtku za své selhání
Nesnášejí „nadržování“, vyžadují obecně platná pravidla shodná pro všechny	Jsou vstřícní vůči slabším, vnímají potřeby a pocity ostatních
Neumějí se učit, protože očekávají, že vše už rovnou umí	Sebehodnocení je závislé na mínění ostatních

Z deníku výtvarné pedagožky:

- *Některé děti jsou citlivé i na formulaci oslovení: zdobnělinu, přezdívku, dokonce i na intonaci oslovení. Máte-li ve zvyku oslovovat žáky přátelsky a familiárně, může se vám stát, že když v rámci urychlení komunikace nazvete dosavadního Venouška Vaškem, budete si do konce hodiny lámat hlavu, proč se dal zdánlivě bez důvodu do pláče.*
- *Někteří učitelé raději vyhubují celé třídy, než by riskovali konflikt s konkrétními výřečnými a extravertními provinilci. Tento bod typologie je jedním z dobrých důvodů, proč se nad touto strategií zamyslet, v lepším případě pak s ní přestat. Sebevědomý lotřík hodí vaše neadresné výtky za hlavu, zatímco dětem s charakteristikou F svým výstupem zkazíte celé odpoledne.*

Orientace vůči světu J/P

Usuzování J judging	Vnímání P perceiving
Chtějí mít vše pod kontrolou	Nechávají záležitosti „plynout“
Zaměřují se na výsledek, splnění úkolu	Sledují hlavně proces, nespěchají do cíle
Pracují podle plánu, sepisují seznamy	Pružně reagují na změnu situace
Strukturují i své prostředí	Pracují na více věcech, „ovládají chaos“

Usuzování J

- směřuje k rozhodnutí, nerad je mění
- uzavřít, vyřídit, splnit, „odškrtnout“
- přehled o postupu práce, vše pěkně popořadě
- vyhlašuje závazné termíny, kontroluje dodržování
- špatně zvládá nenadálé změny, neumí improvizovat (plánování dovolených, víkendů ...)
- chce mít „jasno“ (např. ve vztahu: „*A chodíme spolu?*“)

Vnímání P

- nesměřuje k závěru, bez problémů mění rozhodnutí
- nerad se nechává tlačit k definitivnímu výroku
- čas je příležitostí k životu, plyne sám
- termíny jsou jen orientační, mistr „dedlajnů“
- rád otevírá nové možnosti, i více najednou
- vše stále v pohybu, proměna, dynamika, neklid

Konfliktní situace a J/P

Usuzování J	Vnímání P
Preferují definitivní rozhodnutí, uzavřené věci. Nové skutečnosti vnímají jako porušení řádu.	Strategií je pružnost a otevřenost, svá stanoviska zpřesňují podle nových informací.
Nečekané změny je rozčilují a působí jim starosti, proto často působí nerudně a popuzeně.	Preferují spontaneitu a tvořivý přístup, neradi přesně plánují a postupují podle předem stanoveného programu. Pokud jsou k tomu nuceni, reagují podrážděně.
V konfliktu se snaží udržet pevnou a neměnnou pozici. „Už jsem řekl!“	Nabízejí stále nová řešení, netrvají na žádné definitivní verzi, i když ji sami navrhli.
Působí nesmiřitelně, autoritativně, nepřístupně. Zdánlivá nepřístupnost je projevem zápalu pro věc, ale může působit odstrašujícím dojmem.	Působí nespolehlivě, roztěkaně, „rozplizle“, neustálé hledání nových variant vypadá jako nedostatek pevného vlastního názoru.

Ta Pávková mě zase vytočila. Na dnešek naplánovala písemku, týden jsem se na ni učil, a ona ji klidně odloží! Jenom proto, že ji holky ukecaly!

Jakub

Co já bych za to dal, kdyby se všichni kantoři nechali občas ukecat. Aspoň budeš mít víc času na přípravu!

Pavel

Z deníku výtvarné pedagožky:

- *Výtvarný pedagog je v běžném školním prostředí obvykle takovým trochu rušivým živlem. Tvořivost, flexibilita a dynamické prožívání, které většina z nás považuje za přirozené výchozí nastavení, může žákům typu J připadat jako neseriózní, nezávazný způsob bytí – a mohou od nás chtít záruky, že i náš obor stojí za to, aby se jím zabývali. Pokud jsme schopni jim z našeho oboru přiblížit práci s pravidly, řádem, algoritmy, přesnými definicemi a požadavky, kterým sami rozumíme a dovedeme s nimi pracovat, objeví s námi postupně i ty oblasti, které jim zpočátku byly cizí a neznámé. (A budou z nich třeba architekti nebo designéři.QED)*

Typologie MBTI a olympští bohové

- Podle kombinace dvou písmen osobnostního vzorce určuje typologie čtyři hlavní „božské“ charaktery: jistě znáte Prométhea, Apollóna, Dionýsa a uměli byste vyjmenovat jejich hlavní vlastnosti a činy
- Epimétheus byl Prométheův bratr, vlastně první učitel lidí. (Dohledejte si podrobnosti, strejda google pomůže.)
- Však také v učitelském sboru pravděpodobně budou převládat Epimétheové. Pokud jste však Prométheus, Apollón nebo Dionýsos, neznamená to, že máte změnit zaměstnání!
- Naopak: vaši typově spříznění jmenovci v lavicích na vás čekají, abyste je přesvědčili, že jsou správně na tomto světě!
- Viz např. *Bohumil Kartous, No future, Praha 2019, str. 51 – 70.*

	Prométheus - NT	Epimétheus - SJ	Dionýsos - SP	Apollón - NF
Klíčová potřeba	„Chci přicházet věcem na kloub, proto se ptám proč.“	„Chci mít jistotu, že se nic nemění.“	„Chci něco dělat a chci to dělat hned.“	„Chci být sám sebou a přitom nebýt sám.“
Hra a preferované činnosti	„Medvěd? Musím prozkoumat, jak je možné, že plyšový medvěd bručí...“	„Medvěd? Mám ještě ježka a lišku, tak si budeme hrát na les.“	„Medvěd? Můžeme si s ním třeba házet...“	„Medvěd? Ten se nám zrovna hodí do naší hry, bude tím černokněžníkem.“
Přijímání požadavků	„Jasně, hrad, vím, co mám dělat, nemusíte to opakovat.“	„Řekněte mi prosím ještě jednou, jak konkrétně má hrad vypadat a jak to mám udělat?“	„Říkáte model hradu? Jo, to se nějak udělá...“	„Hrad... určitě je začarovaný...a bydlí v něm zlý kouzelník...“
Učební styl	„Chci rozumět podstatě a souvislostem.“	„Chci se učit krok za krokem.“	„Chci to vidět nebo raději rovnou vyzkoušet.“	„Chci s ostatními něco vytvořit.“
Motivační prostředky	„Chci, abyste ocenili, jak jsem chytrý a schopný, a dokázali, že vy sami jste taky takoví.“	„Chci pochválit za to, že jsem postupoval správně a splnil úkol tak, jak jste chtěli.“	„Chci, abyste si všimli, jak jsem akční a jak jsem na to vyzrál!“	„Chci, abyste mi dávali najevo, že jsem pro vás důležitý.“
Komunikace s vrstevníky	„Nechápu, co na tom pořád nechápete!“	„Nechcete pomoci? Ale dodržujte pravidla!“	„Pojďte něco dělat, je tu hrozná nuda.“	„Pojďte si povídat, budeme nejlepší kamarádi, jo?“
Vnímání sebe sama	„Nechci, abyste viděli, že něco nezvládám, já to vím nejlíp sám.“	„Sám v sobě se usmívám, dělám-li vždy to, co mám.“	„Až nahoru vylezu, to vás všechny převezu.“	„Moje svědomí mě tíží, jestli jsem mu neublížil.“

Úkoly k typologii MBTI

- **Vyzkoušejte si** test-mbti.hys.cz/ a porovnejte zkušenosti, které máte sami se sebou s jeho výsledky. Zamyslete se nad situacemi, které dosvědčují (nebo naopak rozporují) váš výsledek.
- **Přečtěte si** bakalářskou práci [https://theses.cz/id/06gzva/MBTI typologie osobnosti a provn osamlosti.pdf](https://theses.cz/id/06gzva/MBTI%20typologie%20osobnosti%20a%20provn%20osamlosti.pdf)
- Pokud máte možnost, **podívejte se** do publikací Š. Mikové a J. Stang.
- **Písemný úkol k odevzdání:** na základě popsaného jednání v situacích na předchozím políčku napište **charakteristiky čtyř božstev**. Využijte vlastní zkušenosti z jednání s lidmi a z pozorování situací, můžete uvádět i příklady známých či neznámých osobností, které podle vás sdílejí tyto charakteristiky.
- Zvolte si vlastní kritéria „použitelnosti“ nositelů těchto charakteristik: kdo jste nejvíc vy sami; koho byste chtěli nebo naopak rozhodně nechtěli jako životního partnera, jako žáka, jako kamaráda, jako politika ... Zamyslete se a napište, jak a v čem se k vám takový člověk hodí nebo nehodí.
- Rozsah textu max. dvě normostrany, velikost písma 11-12. Odvzdávejte do 30. dubna do moodlu, označte příjmení_MBTI

Z deníku výtvarné pedagožky:

- *Tak mě napadá na závěr: nemůžeme být někým jiným, ani my sami, ani naši žáci. Můžeme (a měli bychom) ale vědět a respektovat, v čem jsme odlišní. Nestavět před žáky svoji dispozici jako monument, který má být pro každého vzorem, ale hledat volné průchody tam, kde máme možnost výhody a zisky své jedinečnosti sdílet i s někým, kdo je jedinečný zase úplně jinak.* **LKit**

ová l.c

D. 16. Reflexe díla J. Sopka